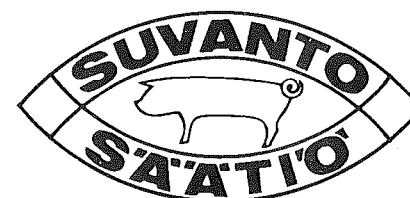

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 2 1982
HUHTIKUU

Kutomakurssien päättäjäiskuva luultavasti Lapinlahdesta 1930-luvun alku-
vuosilta.

Muistoja Sakkolasta

Eihän ne muistot koskaan unhoitu. On usein kaipaus entiseen kotikylään Lapinlahteen, vaikka jo nuorena sieltä lähdin, niin varmaan joka polun ja talon muistan. Ja ne rakkaat Suvannon rannat, sen lahdet ja niemet. Ne muistan, kun isäni kanssa Suvannolla kalastelin.

Siinä tuli veneellä ajeltua Suvanto pitkin ja poikin moneen kertaan, Kiviniemestä Taipaleen-joen suulle, johon Suvanto laski. Siinä vedettiin nuottaa ja saimme paljon kaloja, sillä isä oli kokenut kalastaja ja tiesi mistä paikoista kaloja sai. Suvanto oli silloin kalainen järvi, puhdas saasteista. Mustanniemen kohdalta saimme 10-kiloisen, se oli hauki joka kokonsa puolesta jäi mieleeni, kun toisia ei niin isoja saatu.

Suvannon rannalla kasvoi pähkinäpuita, sai syödä ostamatta. Siellä mä lapsena leikin liikuin, pihlajan oksilla lauloin ja kiikuin . . .

Vaan pois on kotitänhuvilta viety minut elontieni, niinkuin toisil-

lakin Karjalasta. Mutta kaukaa katsottuna kuva aina kaunein lie.

Muistot Petäjärveltäkin on ihan tuoreessa muistossa. Kyllä vieläkin osaisin Purontaakse, Viljon kotiin . . .

Hänen äitinsä ja isänsä olivat hyväluntoisia, ei he koskaan minulle suuttuneet, vaikka ajoin hevosella kärrytkin seinien väliin, ettei saaneet irti kuin sahaamalla seinistä hirsien päitä poikki. Olinhan silloin 15-kesäinen, enkä ollut ennen hevosella ajanut.

Taisivat siellä olla lehmät yhtä hyviä kuin omistajat? Kerran kävi niin, että olin maanantaina aamulla tansseista niin väsynyt räsityksestä, etten pysynyt valveilla, vaan lypsäissä nukuin lypsyjakkaralle ja näin untakin! Kun heräsin, niin lehmä seisoi edessäni ja jatkoin toimistusta ja lypsetyksi se tuli. — Silloin teki mieli tanssiin.

Nyt on suunta muuttunut ja tekee mieli kirkkoon.

Eräs Jumalan kieltäjä mies sanoi, ettei Jumalaa ole olemassakaan. Sanoin: — Varmasti on! Hän vastasi: — Turha sinun on väittää, kun et mitään ymmärrä! Eikä sovikaan

ymmärtää, kun on kahdesti Karjalasta mullivaunussa tuotu. Hän luuli siinä mylläkössä järjen menevän?

Minun mielestäni järki kirkastuu kun ihmistä minkä kovempien kohlaloitten kautta tuodaan.

Monesti on murheen pilvet peittäneet eloni taivaan, varsinkin talvisodan aikana, kun pienten sotaorpojen kanssa pakenin, kaikki jättäen.

Vaan onhan elämässä ollut valonkin pilkkuja! Jumalaan turvaten olen elämäni myrskyt kestänyt.

Nyt elän onnellisia vanhuuden päiviä menneitä muistellen. Sakkola, lapsuus- ja nuoruusmuistojen maa jäit meiltä kauas rajan taa!

Terveiset entisille ystäville ja tutuille!

Jenny Ylikoski

Entinen Harttiin Jenny
Lapinlahdesta.

Suomen puolesta

”Huuska Ylätalon puhuteluun”, Pelto-Timperin kiittää joukkueissa ja se tietää lähtöä, näin tuumivat hereillä olevat miehet. ”Sehän on selvä, että lähtö tulee.”

Joukkueenjohtajat kerääntyvät Ylätalon ympärille. Toiset istuvat, mutta Tauno vetääntyy mahalleen lähelle levitettyä karttaa.

Kiirettä ei tunnu olevan. Ylätalo tutkii karttaa ja paperilappua, jossa on saamansa toimintaohjeet majuri Sorrilta.

”Meillä alkaa marssi parin tunnin päästä. Marssitaan tätä Korpielän tietä Jänisjärven pohjoispuolelta Soanlahteen. Siitä sitten Jalonsaaraan ja Suistamolle. Siitä, missä jääkärijoukot nyt ovat, ei ole meille tietoa annettu.

Koska kärkeä on nyt verekket voimat, me vain seuraamme heitä. Kuormasto tulee hakemaan mitä lii-

kaa on. Liit lippaat kuormastoon ja muutapa tässä ei olekaan.”

”Kaikki on selvää lähtöä varten. Lähetä Eino lähdetään vähän katselemaan kirkonkylää, miltä se näyttää? — Tule sinäkin Aleks mukaan”, puheli Tauno saavuttuaan komppanianpäällikön puhutteluun.

Katsellaan taloja ja siivotonta kirkkoa. ”Jo on ollut meininki.”

”Täälläpä on ollut aseita. Katso Aleks! Aivan uusi pikakivääri, vielä rasvat päällä. Paneppa olalle! Ja tuliterälippaita. Otetaan mukaan.

”Tämä reissu kannatti, sai aivan uuden ase. Nyt rasvat pois ja vanha saa jäädä tähän.”

”Viemme senkin kuormastoon, jos vaikka myöhemmin tarvitaan. Lippaita saa joka ryhmään uusia.” Näin kehoitti Tauno Huuska lähetti Eino Savista viemään sanaa ryhmään.

”Laitetaanpa nyt kimpsut ja kampsut kuntoon marssia varten, sillä kohta alkaa se maailman yksinkertaisin homma, ilman tahtia saapasta toisen eteen. Nyt marssit on paljon pitempiä kuin Hammaslahdesta lähteissä. Nyt vasta rupeaa pusakka kostumaan.”

”Onhan tätä jo opittu marssimaan”, lisää Toivo Kivistö keskusteluun.

”Opittu on, mutta marssi on aina marssia”, lisää siihen Aleks Pitkän.

”Tarkistakaa vielä että on patruunatäydennys tehty ja lippaat täysinä.”

Joukkue valmistautuu lähtöön ja Tauno Huuska antaa ohjeita ryhmänjohtajille: ”Seuratkaa ryhmän miehiä, miten jaksavat matkassa ja pitää tasata kantamuksia, jos kuka alkaa uupua . . .” ”Nyt meillä alkoi tämän Karjalan mittaaminen askelilla ja niitä tulee paljon.”

Komppania Ylätalo marssii pölyistä maantietä kohti itää. Siitä on jo tuhansia marssinut ja kuormastot kulkiessaan jauhaneet tien pinnan rikki, että pöly on irrallaan. Komppania marssii jonot tienlaitojen kulkien, että keskittyy jää vielä takaa tuleville kolonnille ja tykistöille.

”Kuule Toivo! Pidä huoli joukkueesta, minä menen Ylätalon puolelle. Lähtisin vielä käymään Makkarakukkulalla, ettei vaan naapurin Väinö ole jäänyt sinne . . .”

”Mene veikkonen, saat vielä kaksi lääkärintämiestä parien kanssa mukaan. On vain hyvä että menet.”

Tauno Huuska kulkee nyt samaa polkua kolmatta kertaa. Makkarakukula tutkitaan. Kaikki kaatu-

neet on viety pois, myös vihollisen kaatuneet on pois korjattu.

”Tässä oli kovat paikat toissa yönä”, puhelee Tauno. ”Nyt on kaikki rauhallista, vain linnut laulavat. Veren tahraama kukkula, tulet pysymään mielessäni koko elämäni ajan . . . Toissa yönä oli meno vaikeaa, ettei sitä osaa kuvata. Nyt lähdetään pois . . .”

Nyt jalka nousee paljon kevyemmin, kun he palaavat maantielle. Siihen maantien viereen on tuotu kaatuneita aseveljiä, jotka ovat työnsä tehneet viimeiseen saakka. Moukolan Olli etsii jotain?

”Mitä siellä käännellään ja etsitään”, huutaa luutnantti Kouru.

”Tuo olisi saanut olla kuulemat”, puhelee Tauno toisille.

”Tunteeko kersantti sieltä ketä, vai mitä etsitte?”

Moukola vastaa: ”Kyllä minä tunnen — Hän on veljeni! Onko luutnantilla vielä kysyttävää?”

Pois lähti luutnantti ja häpesi.

”Lähdetkö Olli meidän mukaan? Me lähdemme nyt tavoittamaan komppaniaa.”

”Menkää te vain, minä tulen myöhemmin, kunhan saan veljeni täältä pois . . .”

He lähtevät tavoittamaan komppaniaa. Korpiselkä jää selän taa.

Jatkuu

Kylänlukuset Helsingissä Sakkolan malliin

Helsingin Sakkola-seuran perinetoimikunta puheenjohtajansa Aulis Airron johdolla järjesti tammi-kuun 30 päivänä kylänlukuset vuosisadan vaihteen malliin. Bragen saliin Kasarmikadulla oli koontunut joukko sakkolalaisia ja pyhäjärveläisiäkin, kuka verestämään muistojaan kylänlukusista, kuka saamaan ensimmäisen kosketuksen elämässään tähän entisajan

kyläkunnan keskeiseen hengelliseen talvijuhlaan.

Kylänlukusten pito alkoi Sakkolassa noin v 1740 kirkkoherra Limneliuksen aikana ja suurin piirtein samoihin aikoihin ruvettiin Sakkolassa pitämään myös kirkonkirjoja. Kylänlukuset oli odotettu, mutta myös hiukan pelätty tilaisuus, koska siinä selviteltiin kylän kristilliseveellinen tila, kristinopin ja katkis-

muksen taito, luku- ja virrenveistustaito jne. Siihen valmistauduttiin huolellisesti käymällä edellisenä iltana saunassa, jotta oltaisiin kaikin puolin pyhäpöytäaamulla. Viikkotolkulla oli pöntetty päähän raamatun ja katkismuksen läksyjä, koska pelättävissä oli nuhtelu, pöydän alle paneminen, tukistaminen ja jopa jalkapuu.

Helsingissä järjestettyjen kylän-

Entiselle kotiseudulle

Tänä yönä taas unta en saa,
ajatukset palaavat lapsuuteni Karjalaan.
— Siellä asuvat ihmiset vieraan maan . . .
— Miksi? — Oi miksi, emme saaneet olla me siellä?
Minne kuuluvat juuremme vielä
— — — —

Lapset tahtovat menneestä kuulla . . .
Kun puhutaan niin monella suulla . . .
Näin muistoja heille me jaamme.
Jo harmaita hapsia saamme . . .
— — — —

Silti käteni yhteen liitän
ja Korkeinta kaikesta kiitän

Ylösen Irja

lukusten, johon idean antoi Sirkka Immonen (o.s. Naskali), kuviteltu tapahtumapaikka vuosisadan vaihteessa oli Antti Naskalin talo Haittermaan kylässä. Siihen aikaan oli Sakkolan kirkkoherrana Antti Puupponen, kanttorina Israel Maasalo ja suntiona eli kuten Sakkolasessa sanottiin, sontiona Pekka Pitkänen.

Kylänlukusiin oli saatu aitoa kinkeritunnelmaa sen vuoksi, että lukuisten varsinaisena ”vetäjänä” toimi rovasti Kaarle Wiika, Pyhäjärven rovastin K. A. Wiikan poika. Kanttorina oli sakkolalainen kanttori Antti Kuisma, jolle Sakkolan kirkon urut tulivat tutuiksi aikanaan. Nämä kaksi muodostivat tilaisuuden järjestämiselle vankan rungon, jota vielä täydensi sontio Aapro Kelona esiintynyt Janne Lopenen.

Mutta mennäänpä itse tapahtumiin. Kun kylän väki on vanhanakaisissa joko omista vaatevarastoista tai Kansallisteatterista lainaksi saamistaan puvuissa asettunut tupaan eli salin näyttämölle ja yleisö salin puolelle, tulevat kirkon miehet, rovasti, kanttori ja sontio sisään, viimeksimainitun kantaessa suuria kirkonkirjoja. Talon isäntä ja emäntä, Antti ja Anni Naskali (Aulis ja Irma Airtto) toivottavat kirkon miehet tervetulleiksi.

Siinä sontio jo ehättää kehaisemaan: ”Emäntä sen kun vain pulskistuu ja äänikin on kuin kellotapulim kimakkaimmalla kellolla.”

Alkuvirtenä sekä kinkeriväki, että salin puolella istuvat veisaavat vanhasta virsikirjasta virren — Tai-vaat julki julistavat (333). Ja sitten rovasti pitää alkupuheen, jossa hän ylistää piispa Gezeliuksen jaloutta; tähän oli 1600-luvulla pannut kylälukuset Suomessa alulle. Harvaan tahtiin rovasti pudotteli sanojaan, jokaista niistä erikseen harkiten ja suomea murtaen, kuten sen ajan ruotsinkielistä pohjaa olevilla papeilla oli tapana. Taitaisipa siinä kinkeriväen kunnioitus rovastia

kohtaan kasvaa, niin yleväntuntuista puhe oli.

Alkaa kirkonkirjojen tarkistus ja nimenhuuto. Poissaolojen syitä ro- vasti kovasti tiukkaa. Kylänvanhimman Juho Kuisman (Sulo Kuisma) emännän poissaolon rovasti hyväksyi, emännän kun piti olla sairasta tyttöä hoitamassa. Anni Paukun (Eila Aro o.s. Paukku) selittäessä, etteivät äiti ja isä ilenneet tulla, kun tämä ei ollut vielä käynyt rippikoulua, kun oli joutunut paljon läsimään, saa rovastin kysymään sontiolta selityksen: ”Sontti, mite tarkoittaa teme iletä? Ja mite on lessii?” Saahan hän ”sontilta” selityksen. — Kinkeritalon poika Mikko (Mikko Airtto) on kesken nimenhuudon häipynyt jonnekin isän todistaessa, että ”kyl se viel ainaki äske henkis olj.” Löytyihän se Mikko aikanaan sontion pöydän alta, jonne oli mennyt piiloon papin pelosta. — Kylään on aikanaan tullut Koivistolta lipeväkielinen naisihminen Emilia Kukko (Enni Stren- gell) sakkolalaisen hailikauppiaan Aati Makkaran kyydissä tämän vaimoksi. Kehuu kovasti olojaan, kalakaupan antamia tuloja ja paljon muutakin kylälukusiin kuuluma- tonta.

Lukset jatkuvat raamatun luke- misella. Vuorisaarnan 15 jaetta luettiin kuka kimittäen, kuka murteella, kuka kovasti takellessa, vaikka on vuosi sitten annettu läksy kysymyksessä. Välillä rovasti keskeyttää: ”Ei se olla niin.” Mutta joten kuten kuitenkin selvittää.

Välillä harjoitellaan kanttorin johdolla virsiä. — Miks täällä maa- ilman turuilla — (115) on vanha läksy. Eihän se juuri mitenkään mene, vaikka moneen kertaan yrite- tään. Kukon Emiliakin vetää oktaa- via korkeammalta kuin muut, niin että korvia vihloo. Kanttori hiiltty lopulta perusteellisesti, läimäyttää virsikirjan pöytään ja huutaa: ”Tässä veisuussa on liikaa hailin makua.” Loppuun sentään pääs- tään.

Vuorossa on rippikouluun pyrki- vien kuulustelu. Aikaisemmin mai- nittu hiukan yli-ikäinen rippikou- luun pyrkijä (Eila Aro) osaa kyllä vastata rovastin kysymykseen, mikä on elämän kallein asia, mutta käs- kyistä hän jää armotta kiinni. Ro- vasti on luja, eikä aijo päästää tyt- töä rippikouluun. — ”Mut ko miun pitäis päässä.” ”Minkä vuoksi sinu pitä päästä niin kovasti?”, kysyy rovasti. ”No ko miun pitäis päässä naimisii”, kuuluu itkua tuhartavan tytön vastaus. Rovastin sydän sulaa kun on kysymyksessä näin tärkeä asia, ja niin tyttö saa ehdot vain katkismuksesta, lukeminen kun su- jui hyvin. Saa lukusetelinkin, jopa ristillä merkityn hyvästä lukutai- dosta. Lukuseteleitä saavat monet muutkin.

Seuraa kuulustelu kyläkunnan kristillissiveellisestä tilasta. Kylän- vanhin kehuu harvakseltaan, ettei hänen tietoonsa ole tullut mitään sellaista, mikä olisi pahennusta he- rättävää, asiat ovat tässä suhteessa oikeastaan aika hyvässä mallissa.

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI • PUH. 935-81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

Huuhkan poika

Vanhemmat herrat olivat vetäy- tyneet eri huoneisiin, kukin mielen- sä mukaiseen joukkoon. Jokaisella pöydällä oli kuitenkin samat varus- teet: konjakkikarahvi, kuuma vesi, lasit.

Kouru näytti käyttävän väkiai- neita varovasti. Hän teki totinsa, maistoi, kuunteli taas pitkän jutun. Hänen pöytätoverinaan oli Saarois- ten Kuorti. Vaari tuntui kuin jota- kin aikovan, suunnittelevan. Vaik- kakin hän keskusteli Kuortin kans- sa mielenkiintoisesta asiasta, Saa- roisten salolla oleilevan karhun met- sästyksestä, ei sekään tuntunut oi- kein innostavan Juhanaa. Mies mielti enemmän omia, tämän iltai- sia tehtäviään täällä hovissa. Kun rautulainen lahjoitustilan moisniek- ka Pipinä, ja Valkjärveltä oleva Blandov tulivat siihen samaan ryh- mään istuskelemaan ja yhtyivät ta- rinoihin, käytti Juhana tilaisuutta poistuakseen siitä seurasta. Piti mu-

ka lähteä vähän jaloittelemaan.

Eräässä huoneessa hän yhdytti paroni Freederikszin ja ilmoitti tälle haluavansa erään asian vuoksi yksi- tyisesti keskustella. Isäntä suostui- kin siihen mielellään johtaen Kou- run yksityishuoneeseensa.

Täällä kävi vaari suoraan asiaan- sa:

— Nyt olisi asia sellainen, herra paroni — että tahtoisin mainita siitä velasta.

— Tahtoisit — mitä — ? kysäisi paroni venäjäksi, vaikka olikin ym- märtänyt, mistä oli kysymys — hän kun tahtoi voittaa aikaa miettiäk- seen. Juhanan esitys velasta tuli näet paronille liian äkkiä.

— Tahtoisin pyytää, että suori- taisitte minulle sen velan, minkä tä- mä moisniekka Denikin on minulta luvallanne, useammalla kerralla lai- nannut.

— Aa! Jo minä nyt ymmärrän —

ten pitopaikaksi kylänvanhimman pyynnöstä tämän talo. Tulee loppu- saarnan ja loppuvirren aika: — Niin pitkää päivää ei koskaan lie, ettei tulis iltaa sille (449), vapauttaa sitten kinkeriväen väliin jo piinalli- seltakin tuntuvalta kuulustelulta. Varmaan paljon vapautuvampi tuo virsi oli aikoinaan kuulustelujen kestäessä koko talvipäivän.

Lukusten päätyttyä salissa istuvat kertoivat vielä omia kokemuksiaan lukusten tapahtumista vuosikym- meniä sitten Sakkolassa ja Pyhäjär- vellä. Ja saivat ostaa rinkiä Viipu- rin rinkiä myöten.

Tämä kylänlukustapahtuma oli erikoinen sen vuoksi, ettei min- käänlaista käsikirjoitusta vuorosa- noiksi ollut. Suurin osa oli paikan päällä sillä hetkellä inspiroitua, ti- lanteen synnyttämää. Tosin sakko-

Mutta nyt kylän vaimoväki ei saa pidetyksi suutaan kiinni. — ”Kylä- vanhi ei tiije kaikkii asjoi. Tää pa- netellaa, tää juorutaa, tää harjoi- tettaa haureutta ja miussaki tää on niiko äitymää päi”, pudottelee Koi- vistolta tullut Makkaran Aatin vai- mo. Ja toinen (Aune Pitkänen) lau- koo myös tietonsa julki: ”Mie ko käveli tuol maantiel ni Suve Tekla tul minnuu vastaa, maha nii pöm- pöllää jot. — Sie uot taint ellää syn- nis, mie virkoi. Eiks siu pitäis tul lu- kusil tunnustammaa syntiis?” ”Paskaakse se siul kuuluu mitä mie tien”, sano Tekla. ”Eihä se kuuluk- kaa, mut ko se näkky, mie sanoin.” — Ja kolmas peräpenkillä istuva vaimoväkeen kuuluva lisää vielä löylyä: ”Nii se käyp kylävan- hinki soittamas haitarii kalenois senku kerkiää.” — Kylänvanhin puolustautuu: ”Mie en käy soitta- mas, mie en uo soittaja, mie uon soittelija, enkä mie uo laulaja, mie uon laulelaja. Ja mie en tarjuo itsi- jäin mihinkää, mie mään ko pyyve- tää, enkä mie rahhaa ota.” Rovas- tia kylänvanhimman puuhut selväs- ti harmittavat. Niinpä hän määrää haitarin myytäväksi ja käskää kylänvanhinta keskittymään virsien opetteluun.

Tällaisin keskusteluin rovasti saa selville kylän tilanteen melko tar- kasti. — Tulee vielä esiin neito pel- lavapää (Alli Ollikainen), jolta sul- hanen on kuollut, ja kun on mieli miehelään, neito kiertäen ja kaar- taen esittää ujosti toivomuksen, et- tä jos rovasti ja sontio muilla kylä- lukusilla sattuisivat tapaamaan sel- laisen siveän miehen, ”kyllä rovasti ymmärtää”. Mutta peräpenkiltäpä nouseekin uros, hartiat kuin ladon ovet (Vilho Kaikkonen). Hänellä on vähän samanlaisia aikeita toiseen sukupuoleen päin. Molemmipuole- leinen ihastus on ilmiselvä. — ”Ei neitte asioita tesse ratkota”. sanoo rovasti ja palauttaa siten lukuset oi- keille raiteilleen.

Sovitaan seuraavien kylänlukus-

lalaissyntyinen näyttelijä Hannu Huuska, televisionäytelmistäkin tuttu, antoi monia osviittoja luku- sia aikaisemmin suunniteltaessa. — Kaikki olivat yksimielisiä siitä, että ei vain rovasti Kaarle Wiika, jonka esitys hakee vertaistaan, vaan mo- nella muullakin olisi ollut menesty- misen mahdollisuus suuremmillakin näyttämöillä.

Tärkeintä oli kuitenkin se, että tämän mieliinpainuvan juhlan avul- la jo kauaksi taakse jääneet nuo- ruuden kultaiset vuodet tulivat lä- hemmäksi. Päätteeksi laulettu Kar- jalaisten laulu on tuskin koskaan kaikunut siinä salissa voimallisem- min ja puhtaammin sen sanojen ja sävelien johdatellessa kylänlukus- väen jälleen arkipäivän aherruk- seen.

Matti Laamanen

velka — tahtoisitte, että korot maksettaisiin?

Hoviherra tahtoi vitkastella ja sanoi siksi:

— Odottakaa hetkinen! Käyn kutsumassa moisniekan, hän osaa paremmin suomenkieltä ja tietää nämä raha-asiatkin!

— Sopii kyllä, voimme siten paremmin ymmärtää.

Kouru jäi yksikseen istumaan ja ajatteli: ”On se nyt asia alulla — langanpää näpissä — kestäköhän tuo, vai katkeaa? Ei sovi repäisemällä nykäistä — pitää tätä paronia uitella kuin isoa kalaa — vetäen — löysäten — on se koukku leuassa kuitenkin lujassa — ei sen luulisi noin vain irti rimpuilevan, isännän. Kunhan onnistuisin — saisin asian ajetuksi — hyvän asian. Nythän se nähdään — maksakoon velkansa — tahi —” Kouru pysähtyi mietteissään, hänellä näytti olevan suunnitelma niin mieleistä, hyvää, ettei hän uskaltanut sitä oikein koskettaa, loppuun ajatella, ennenkuin nyt saisi selvän hovilaisesta. — Siinähan ne tulivat paroni ja isännöitsijä, juomatarjotinta tuova palvelija jäljessään.

Kun tarjoilija oli poistunut, aloitti Kouru puhua kysyvännäköiselle Tenikalle:

— Asia on sellainen, että minun pitäisi nyt saada takaisin se velka; puhuin siitä tässä paronille.

— Tahtoo velan maksettavaksi, käänsi Tenikka kääntyen isäntäänsä ja vastasi samalla Juhanalle: Kouru, veli, olemas rikas mies, ei olla mitä kiire velka, anta olla, korko kasvamas, raha.

— Pois täytyy saada laina, asia on asia, lanko on lanko, ei auta, tullut on rahan tarpeita!

— Kouru olla nyt tuhma, paha, virkkoi moisniekka nousten seisolle, ja laski kätensä vaarin olalle. — Me aina sopima hyvi — kesti käymä, ystäväni! Ottamas nyt lasi, hyvä juoma, vanha — makeloitteli hätäantyneeltä näyttävä isännöitsijä,

Nuoruusvuodet Sakkolan Røykkylän kylässä

Kertomus lapsuuteni viettämisestä kotikylässäni sukulaistalossa. Tämä talo oli aikoinaan äitini lapsuuden koti, Vullin talo. Tätä taloa hoiti Tuomas Vulli ja viljeli maati-laansa. Hänellä oli vaimo Emilia ja heillä lapsia 7 poikaa ja 2 tyttöä.

Sekä toinen veli Yrjö Vulli. Hänellä oli kauppapuoti, vaimo Helena mutta ei ollut yhtään lasta.

Talo oli kylämme suurin. Keskelä taloa oli talon läpi menevä porsutupa eli eteinen. Toisella puolella taloa oli iso kamari ja tästä eteenpäin kauppapuoti, jota hoiti Yrjö-eno. Kaupasta oli eri uloskäynti. Tämä oli Sekatavarakauppa. Enolani oli aina tapana sanoa kun ostaja kysyi: — Onks nää sellit hyvvii? (silli-nimeä ei tunnettu) Setä vastasi: — No ei ne oo pahaa sanna sanooneet. Muistan kun kerran keväällä isäni osti minulle lakerinahkakengät, kyllä ne kiilsi kovasti ja minä ihailin niitä.

Sitten takaisin tähän porstupaan ja talon toiseen päähän, jossa oli tuppa, hyvin suuri. Pitkä ruokapöytä penkkeineen ja iso liittauuni, jonka edessä emäntä touhusi, paistoi leivät ja pullat, sekä pottiruuat uuniin

jä, avaten pitkäkaulaisen viinipulloon ja täytäten lasit.

— On tuota tullut juoduksi, en suinkaan sen vuoksi pyytänyt tarinoille.

— Ei, ei — minu ymmärrä, on juotu, ei ilma olemas, mutta ei juotu näitä merkkiäni. Tämä paroni tuoma Pietari, keisari varasto olemas. Tätä meillä tarjota vain sinu, Kouru, sinä olemas hyvä vieras, Juhana.

— Otetaan sitten tätäkin lajia, myhähti vaari tarttuen tarjottuun ja kilistäen paronin kanssa, mihin yhtyi Tenikkakin.

pantaviksi, kuten rieska potattilohko, patakaassa. Siirappia sai ostaa kaupasta ja sitä sanottiin paatakakasi.

Tässä tuvassa nukkui emäntä ja isäntä, sitten mentiin eteenpäin kamariin joka oli nuoren parin käytössä.

Näin kuvailen tätä jyrkää taloa jonka perustus oli kivistä tehty.

Kun tulemme puutarhan puolelta porstuvasta ulos, on lankuista rakennettu kapea tie eli jalkakäytävä aittarakennuksiin, kolme aittaa samassa katossa kuisteineen. Ensimmäinen oli maito- ja ruoka-aitta, sitten poikien nukkuma-aitta ja viimeisenä vaate-aitta. Tämän aitan orret oli täynnä erilaisia kudonnaisia ja muunlaista vaatetavaraa, joita aina ihailin siellä käydessäni. Tästä aittarakennuksesta alkoi puutarha ja keskellä omenatarhaa oli erillinen saunarakennus.

Pihapiiri oli laaja, makasiineja neljä, joissa kaikissa säilytettiin erilaisia tavaroita. Yhdessä maanviljelyskalustoa, toisessa lannoitteita ja kahdessa erilaista kauppatavaraa. Kaikki nämä rakennukset oli hirrestä rakennetut. Mutta sitten myö-

— Ompa tämä oikein itseään, näkihän sen, kun tuossa lasissakin ihan kihelmöi, kirppuili, arvosteli Kouru viiniä, tuntien itsessään hyvää oloa, tunnetta, samanlaista kuin joskus ongella ollessa lämpöisenraikkaana kesäaamuna, jolloin sopusointuisesti yhtyivät pyynnin tuoma jännitys ja varhais-aamun huokuma sulo. Tässähän toi kyseessä oleva asia, sen kääntymisen puolelle tahi toiselle, pingoittuvan jännityksen — helmeili viini ja salista vaimeana kuuluva soitto antoivat viehkeän olon.

jatkuu

Muistojen hetkiä Kiviniemen Ilmavalvonta torniin

Kevät teki tuloaan, niin siirryimme Kiviniemeen ilmavalvontatehtäviin. Iv-torni oli parinsadan metrin päässä kotiraunioistani, aivan kosken rannalla. Asuimme entisessä poliisiputkassa, sillä vain tämä ja Sipposen talo oli jääneet ehjäksi ja kaikki toiset talot oli hävitetty. Täällä meillä oli mies vartiopäällikkönä ja hän opasti meitä näissä vartiotehtävissä.

Myös kiviniemeläiset alkoivat palata takaisin kotikylään. Kansanhuollosta hakivat elintarvikekortit joilla saivat ostaa ruokaa. Minä sain valtion muonan, mutta vaatekortti oli oltava.

Aloitimme taas elämän kuin alusta. Kävin vuorollani vartiotehtävissä, mutta vapaa-ajat olin kotitehtävissä.

hemmin tehtiin laudasta pihatien varteen iso sarrai eli suuli.

Tässä sarraimessa tanssittiin Jalmari-serkun häitä, nuorikko oli Sakkolan Petäjärven tyttöjä, Nuoran Anna. Väkeä oli paljon, mutta tanssitila ei käynyt pieneksi. Siihen aikaan syötettiin kaikki häävieraat.

Myöskin pääsiäisenä tämä sarrain oli kylän nuorten hallussa, kokoonnuttiin näet yhdessä keinu-maan, tytöt ja pojat. Keinu eli kiikku eli liekku oli jo edellisenä päivänä valmiiksi tehty paksusta nuorasta ja leveä lankku välissä, jossa tytöt istui ja pojat polki vauhtia. Iloa riitti aina iltamyöhään saakka.

Jälleen palaamme takaisin taloon. Talon toisella puolen oli iso kivistä rakennettu läävarakennus, melkein yhtäpitkä asuinrakennuksen kanssa. Karjaa oli toistakymmentä päätä, joita oli hoitamassa piika, silloiselta nimeltään. Lääväs-

Myös enoni tuli meille asumaan. Osti hevosen ja pari lehmää. Ostimme puimakoneenkin kolmen talon yhteiseksi, että maatyö oli helpompaa. Ja siinä sivussa rakensimme uutta kotia palaneen tilalle. Elämä alkoi kuin asettua entisiin uomiinsa.

Veljenikin tuli pois Humppilasta. Oli mennyt naimisiin. Tuli Vpl Pyhäjärvelle, naapuripitäjään, josta sai työpaikan Taubilan kartanosta. Pääsi sinne kirjanpitäjäksi ja vaimo puutarhan puolelle hoitamaan kasvihuonetta ja kanalaa. Tämän kartanon omisti makeistehtailija Karl Fazer, mutta asui itse Helsingissä. Rouva eleli Pyhäjärvellä kesät ihasuttavan luonnon keskellä.

Vuonna 1942 muutimme taas, nyt Viiksanlahden vartiotoriin.

tä tultiin kujamaalle, joka oli vaapaata, mutta keskellä tätä kujamaata oli hevosten heinäruppu. Kesän aikana hevoset olivat tässä heiniä syömässä. Kujamaan sivussa oli hevostallit, sekä sikojen ja lampaiden karsinat.

Kun tästä kujamaalta tultiin ulos, pellon puoleiselle suunnalle, avautui eteen peltojen jatkeena loivana rinteinä Suvanto-järven rannat puhdasta valkeaa hiekkaa.

Voiko ihminen enää kauniimpaa edessään nähdä? Rannassa oli laivalaituri, johon poikkesi Saimaaniminen laiva, joka kuljetti ihmisiä aina Metsäpirttiin saakka.

Sunnuntaisin kävimme Sakkolan kirkossa. Se oli sen ajan nuorten vapaa-ajan viettoa ja oltiin onnellisia, sillä olihan meillä kaunis Karjalamme, jossa saimme kasvaa vapaina.

Helmi Sirkkiä, o.s. Huuska
Pellervonkatu 26 B 61, Tampere

Nyt lähti meiltä pois mies, vartiopäällikkö. IVAKIN herrat sanoivat, että nyt tehdään Helmi Uosukaista ilmavalvontaKOMENTAJA. Niin me jäimme taas naiset keskenämme valvomaan ilmaliikennettä. Asuimme Einar Liuksen talossa, josta oli vartiotoriin pitempi matka, noin kilometrin verran oli metsätietä taivallettava, sillä torni oli aivan metsän keskellä. Lentoliikenne oli nyt vähäistä, mutta yön aikana sudet ulvoivat?! Se vähän kam-motti.

Sisareni tarina

Yksi sisaristani oli naimisissa Käkisalmissa, hänet oli vihitty pääsiäisenä v 1939 ja ei kerinnyt puolta vuotta olla naimisissa kun mies joutui lähtemään Raudun rintamalle. Eikä sen jälkeen häntä nähnyt. Ensimmäisenä päivänä kun sota alkoi tuli täysosuma, missä sisareni mies kaatui. Sisareni sai vain pake-tin kenttäpostissa, jossa oli repaleinen rahakukkaro ja paperirahat reikiä täynnä ja yhdessä kukkaron lokerossa vihkisormus. — Ihmetteli kuinka tämä kukkaro on kuin seula? Hänelle sanottiin, ettei ole mitään kerrottavaa. Myöhemmin hän sai kuulla, että suurin osa miehestä oli käsi, josta hänen sormuksensa otettiin talteen . . .

Vanhemman sisareni tarina

Meitä oli kaikkiaan viisi sisarusta ja yksi veli. Kerron nyt vanhemman sisareni tarinan.

Hän oli lähtenyt pois kodistani jo ennen minun syntymääni. Tehtiin Kiviniemessä rautatiesiltaa ja sisareni tuleva mies oli näitä sillan rakentajia. Oli kodissani asumassa vuokralaisena ja rakastui sisareni.

He menivät naimisiin ja heille syntyi tytär. Tytär ristittiin Aliinaksi. Silta valmistui ja mies sisareni kanssa muuttivat Savoon Alapitkälle, sieltä kun oli mies kotoisin. Minä synnyin vasta heidän muutettuaan ja äitini tahtoi tehdä minusta nimeltäni Aliinan tyttärensä tytön muistoksi. Ajatteli, että ei näe heitä enää koskaan? ”Sen ilmoisna ikänä, kuuna kullan valkiana.”

Mutta sisareni ei viihtynyt Savossa, vaan muuttivat takaisin Kiviniemeen. Meitä oli nyt kaksi Aliinaa. Oli täti-Aliina ja sisko-Aliina. Isäni antoi heille Saviojalta torpan maan, johon he rakensivat, mies piti ammattinaan kalastusta. Lisäksi oli lehmä, lamma ja pieni perunamaa...

Heille syntyi neljä lasta. Kun sitten talvisota alkoi niin heidän ainoa poikansa jäi IS-miesten porukkaan vapaaehtoisena. Hän oli silloin kuudentoista vuoden ikäinen. Talvisota päättyi ja poika tuli reippaana takaisin vanhempiensa luo. Sisareni perhe oli silloin Kylmäkoskella.

Pian alkoi jatkosota ja sisareni poika taas lähti vapaaehtoisena sinne jonnekin, mutta ei enään palannut. Hän tiesi joutuvansa lähtemään taistelemaan Hiitolassa Kilpolansaaren valtauksen Laatokan saaristossa. Lähtiessään hän sanoi taistelukaverilleen, että jos niin käy ettei hän palaa, ja näytti kivenkolon mihin piilotti kellonsa sammalilla peittäen. ”Jos sinä säilyt tässä taistelussa, niin tule ja ota tämä kello ja vie äidilleni terveiset.” Niin kävi,

että sisareni poika jäi sille tielle.

Tämä hänen aseveljensä säilyi tässä taistelussa. Hän meni ja otti kellon kivenkolosta ja säilytti sitä niin kauan itsellään, kunnes sai loma ja tuli sisareni luo kertomaan tapahtumasta. Antoi kellon sisareleni ja sanoi: — Jos toivoo ei kuulu niin hän on jäänyt vangiksi. Sisareni tunsu poikansa kellon ja jäi odotamaan vankien vaihtoa. Toivoo ei kotiin kuulunut.

Alkoi suurhyökkäys Kannaksella ja taas evakkotaival oli edessä. Tällä kertaa joutuivat Keski-Suomeen Laukaan pitäjään. Täälläkin uusissa oloissa sisareni jaksoi odottaa, säästi kahvipaketin. — Kun poikani tulee sodasta, niin sitten tämä vasta avataan. He elivät Laukaassa. Sisareni mies kalasti Sarajärvestä ja vei kalat Jyväskylän torille ja sai siitä pientä tuloa. Sisareni toimi talon askareissa.

Näin tuli syyskesä ja talossa tehtiin puintitouhuja. Sisareni oli hangon kanssa heittelemässä olkia puimakoneen edestä.

Talonväki jo kaukaa huomasi,

VEIKKO SOKURA
Erikois-
hammasteknikko
TAMPERE
Mäkipääkatu 39—41 II kerros
Puh. 56615

kun mustapukuinen mies ajoi polkupyörällä pihaan. Miehen lähestyessä huomasivat, että hän oli seurakunnan pastori. Hän meni sisälle, mutta ei siellä kauan viipynyt. — Tuli ulos, ja käveli kohti sisartani ja tervehti häntä. Esitti suruvalittelunsa, sanoi tämän tehtävän kuuluvan hänelle.

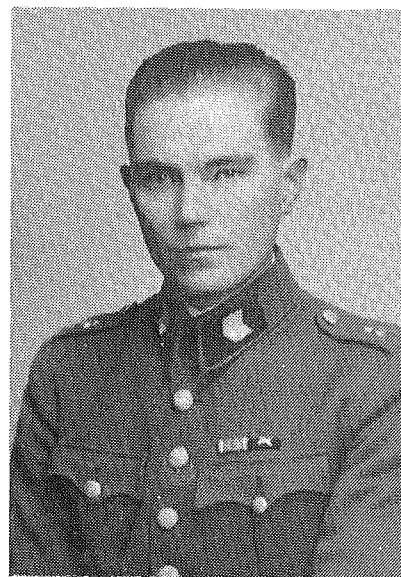
— Teidän poikanne Toivo ei enää palaa kotiin, sillä ilmoituksen mukaan hän on hukkunut Kilpolan saaren valtauksessa Laatokkaan. Ensi sunnuntaina on kirkolla sankarihautajaiset. Tervetuloa!

Talon väki siinä vieressä ihmeissään katseli. — Kun tämä pastori oli päässyt pihapiirin ulkopuolelle, niin sisareni ei jaksanut sanaakaan sanomaan, nojaten hangonvarteen hän lyyhistyi siihen paikkaan. Talonemäntä lähti kiireesti polkupyörällä hakemaan lääkäreä. Kun lääkäri tuli paikalle, ei ollut mitään tehtävissä. Sisareni oli saanut sydänkohtauksen.

Seuraavana sunnuntaina oli sankarihautajaiset Laukaan kirkolla. Täällä siunattiin sisarenpoika kadonneena. Laatokan aallot olivat peittäneet hänen leposijansa. Sisareni siunattiin ja haudattiin samana päivänä. Surujuhla oli kaksinkertainen. Tämä tapahtui v 1945, jolloin olin jo naimisissa ja asuin Äänekoskella. Täältä osallistuin toisten siskojeni kanssa hautajaistilaisuuteen. Oli surullisen juhlallista. Kirkkokuoro lauloi, omaiset lasivat haudoille muistoseppeleitä.

Jatkuu

Veljeni muistolle

Veljeni Jussi Karppanen syntyi 19.7.1911 Sakkolan Riiskassa ja nukkui pois kovien tuskien kanssa 9.2.1982 Porsgrudin sairaalassa Norjassa.

Jussi Karppanen siunattiin 14.2.1982 krematoriossa Norjassa ja tuhkauurna kätettiin Norjan kirkon multiin.

Me sisarukset olemme jo kaikki vanhoja, emme päässeet muistohetkeensä.

Meitä kävi Jussin 70-vuotispäivillä Hilja-sisareni, hänen poikansa Lauri ja minä. Hänen 70-vuotispäivillään oli läsnä myös Mikko-poikansa Ruotsista.

Jo silloin sanoimme jäähyväiset, vaan emme arvanneet, että näin pian tuli Hänen vuoronsa lähteä.

Kun olimme siellä, niin silloinkin jatkosodassa osunut sirpale painoi sydämeen... ”On niin lähellä sydäntä, ettei lääkärit voineet poistaa leikkauksella...” — näin hän jo 20 vuotta sitten selvitti sairautensa meille.

Kaipauksin muistellemme veljämme!

Sisaresi Helena

KUOLLEITA

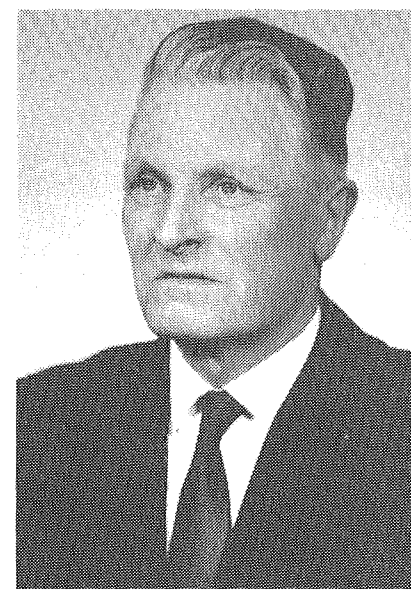
Elsa Kopperoinen, os. Kangasmäki syntyi 13.9.1902 Lemillä, kuoli 31.1.1982.

Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haparainen ja viimeinen kotipaikkansa Lempäälän Kelho. Siunattu Lempäälän kirkossa 13.2.1982.

Iivari Nuora sai iäisyyskutsun 14.1.1982 Lempäälän terveyskeskuksessa. Hän oli syntynyt 11.6.1905 Sakkolan Kiviniemessä. Elämäntyönsä Iivari Nuora suoritti Ahlström Oy metsätyönjohtajana ja viljeli samalla isältä perittyä maatilaansa.

Iivari Nuoran harrastuksiin kuului nuorisoseuratyö ja hän kuului Kiviniemen nuorisoseuran johtokuntaan jäsenenä ja toimi myös rahastonhoitajana usean vuoden.

Lempäälä oli sotien jälkeen hänen kotikuntansa, jossa hän vietti eläkepäiviään ja vielä osallistui

maanhankintatilansa viljelemiseen perheensä parissa.

Yrjö Viljami Uskali syntyi 4.3.1912 Sakkolassa, kuoli 27.1.1982 Kangasalla. Hän toimi puhelinasantajana ja asuinpaikkansa Sakkolassa oli Kiviniemi.

80 VUOTTA täytti 5.2.1982 mv. Johan Kermiinen Punkalaitumen Sarkkilassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Haparainen.

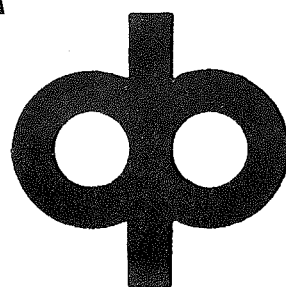
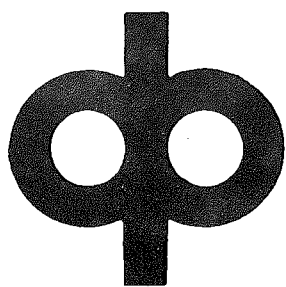
Vuosia täyttäneitä

75 VUOTTA täytti Klaudia Pelkinen os. Feodorov 14.3.1982 Torontossa Kanadassa. Hänen aviomiehensä Lauri Pelkinen täyttää 75 vuotta 27.5.1982.

Klaudia Pelkinen on Suvannon Seutuun kirjoittanut runsaammin kuin kukaan toinen avustajamme Myllytorpan ajasta aina nykypäivään saakka elämänsä runsaasta ta-

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI
Lempäälän-Viialan
Osuuspankki

pahtumien sarjasta johon sisältyy suurta murhetta ja onnellisiakin elämän hetkiä. Myös Lauri on kirjoittanut Suvannon Seutuun.

Heidän viimeinen kotipaikkansa Sakkolassa oli Kiviniemi. Suvannon Seutu, toimittaja ja lukijamme yhdessä toivotamme kaikkea hyvää ja kiitämme menneistä vuosista ja toivomme yhteistyömme Suvannon Seudun sisällön rikastuttamisessa jatkuvan vielä vuosikymmenet!

70 VUOTTA täytti 6.2.1982 mv. Väinö R a s t a s Punkalaitumen Talalassa. Hän on syntynyt ja asunut talvisotaan saakka Sakkolan Riiskassa.

70 VUOTTA täytti 26.2.1982 Eemil N u o r a Vesilahden Pälhössä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

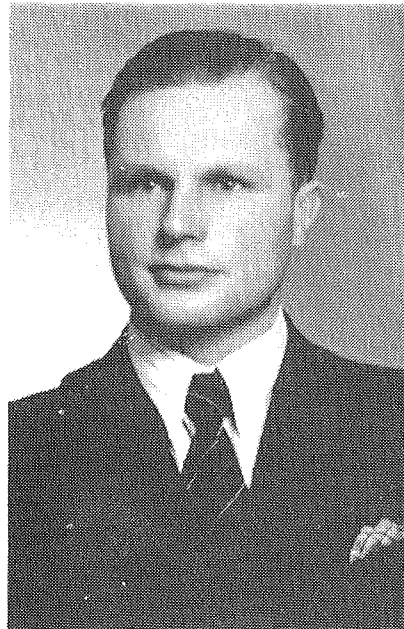
60 VUOTTA täytti 13.3.1982 kamreeri Olavi Villenpoika S u i k k a n e n Helsingissä. Kamreeri Suikkanen on syntynyt Sakkolan Häitermaassa. Merkki-päiväänsä hän vietti Kaliforniassa.

Sakkolan Lapinlahden Kalevala-koru

70 VUOTTA täytti 5.3.1982 Sievi Anna Katariina H y n n ä os. Lopenen Vesilahden Suonolassa. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Hovinkylä.

Kultahäitä

viettivät 30.1.1982 Taimi os. Heino ja Tuomas N i h t i Urjalassa. He ovat syntyneet Sakkolan Petäjäjärvellä. Tuomas Nihti täytti 75 vuotta 8.1.1982.

Sakkolan sotainvalidit vierailulla Aune ja Martti Karosen luona Tampereen Ruskossa

Kerhomme jäseniä kävi tervehdys- ja onnittelukäynnillä Aune ja Martti Karosen luona Tampereen Ruskossa. Mikä ihmeen tahdot tai into onkaan, kun kerhomme edustajia kokoontuu aina yhteen? Silloin kaikkien muitten asioiden keskellä puhe kääntyy sakkolalaisiin muistelmiin, näin myös kävi tälläkin kerralla vierailulla, vaikka meillä oli asioita riittämiin. Oli kerhomme kokous, oli tilientarkastusta, oli suunnittelua yhteisistä tapaamisista tämän vuoden puolella. Oli keskustelua tehdä matka Leningradiin ja keskusteltiin tämän vuoden syyspuolella pidettävistä 40-vuotisjuhlista, koska kerhomme täyttää silloin 40 vuotta.

Näitä asioita valmisteltiin kerhon vuosikokousta varten Ikaalisissa 13—14. 3. 1982 pidettävään juhla-kokoukseen.

Näin tämä onnitteluvierailu muodostui ikäänkuin työasioissa käynniksi, vaikka samalla vapaan sanan ja seurustelun merkeissä vietimme yhden miellyttävän hauskan sunnuntai-illan Aunen ja Martin vieraana. Kun näin isäntävälle esitän mitä parhaimmat kiitokset, en voi olla puuttumatta erääseen leikki-mieliseen ajatukseen. Täällähän eräs onnittelijoista totesi, kun Sakkolassa ollessa eräs talon poika aikoi vihille, niin vanha-isäntä rauhallisesti vain yks,kantaan sanoi pojalleen: — Meidän poika hän vain aikoo mennä sarkapöksyt jalassa "naimaan" . . . ?

Näin vapaissa ja iloisissa tunnelmissa päätimme vierailumme Tampereen Ruskossa. Toimikunta jäi suurella mielenkiinnolla odottamaan runsaslukuista juhluvuoden kokousvieraiden joukkoa Ikaalisten terveyskylpylään.

L L

Matkantekoa ja vähän muutakin

Kuulun niiden ihmisten joukkoon joiden harrastuksiin ei kuulu kylän raittien ravaus. Syy moiseen olotilaan ei johdu periaatteellisista tekijöistä, joten jos halutaan etsiä siihen syytä ja syyn syntyjä syviä, on minun tunnustettava minulle erittäin olennainen perisynti — rajaton laiskuus.

Sanovat laiskuuden olevan hyvän lahjan sille, joka osaa sen oikein käyttää — Ja minä osaan — Osaan niin hyvin, että olen sen alan lah-

Kunniamerkkisatoa vuodelta 1981

Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunta

1 luokan ritarimerkki: Professori Erkki Kalevi Asp, Raisio. Hänen äitinsä on Sakkolan Hovinkylästä.

Ritarimerkki: Koulutoimenjohtaja Pekka Käppi, Jyväskylä. Hän on syntynyt Sakkolan Kiviniemessä.

Piiriagronomi Elsa Annikki Nas-kali, Lappeenranta. Hän on syntynyt Sakkolan Häitermaassa.

1 luokan mitali kultaristein: Esko Paukku, apul. markkinointipäällikkö, Kangasala. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjärvellä.

2 luokan mitali: Alli Hyyrynen, postinjakaja, Vesilahti. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.

Suomen Leijonan Ritarikunta

Ansioristi: Eino Emil Viskari, Lempäälä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Purpua.

Nämä nimet on toimittajan löytämät nimet pitkästä ansioluettelosta. Jos sakkolalaisia on jäänyt tunnistamatta niin olkaa hyvät ja ilmoitakaa toimitukseen, laitetaan seuraavaan numeroon!

jakkaimpia taitajia — Jopa kenties nero.

Kaikella on omat rajansa — jopa minun laiskuudellani. Kas, pää tuli vetäjän käteen. Tuli annettujen lupauksen lunastamisen vuoro, joten antamani lupauksen mukaisesti nousin elokuun ensimmäinen päivä Savonlinnan Kauppatorin laiturilta junaan, ja niin alkoi koko elokuun alkupuolen kattanut kyläilyjen sarja.

Ollakseni täysin rehellinen, on minun tunnustettava, että tympäännyin matkantekoon jo sen alkuvaiheessa, sillä jo Punkaharjulla, kun katselin junan ikkunasta radan molemmin puolin avautuvia kauniita järvimaisemia, huokailin — Ohoh kultaista kotia.

Helsingin asemalta tytär perheineen poimi meidät autoonsa ja niin alkoi matkanteko Vantaan Hakunilaan — heidän kotiinsa.

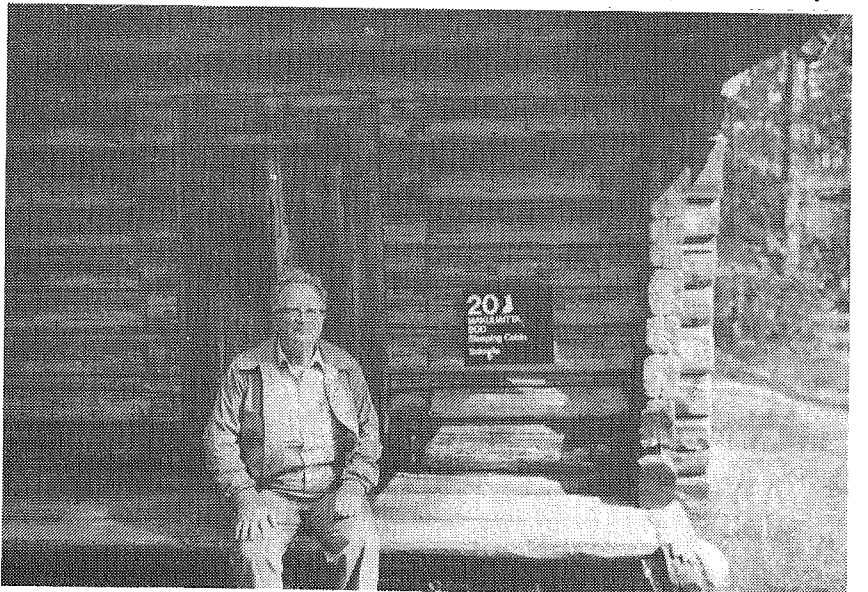
Sen yön nukkuminen jäi perin vähäiseksi, sillä piti tulla toki tuoreimmat kuulumiset kertoilla, ja samantien — niinkuin tapana on, oli maisteltava talon tavaroita. (Kupponen kuumaa "kohvia ja palanen letvehnästä")

Seuraava päivä oli elokuun toinen päivä. Se oli sunnuntai — siis Sakkolan kihupyhä. Olin pitänyt yhden väli vuoden, joten nyt päätin lähteä mukaan. Koska tyttäreni perheelle sattui kesäloma saman aikaisesti, päätin rytmittää oman matkani heidän lomansa mukaisesti. Jo viikkoa ennen juhlaa soitin tältä Savonlinnasta Eino Syställe ja tiedustelin Einolta: sopiiko Helsingin Sakkolalaisten linja-autoon yksi matkustaja lisää? Paikka järjestyi, joten minä tulin mukaan.

Tämä tarinani ei kerro juhlistaa, jotka sinänsä olivat erittäin onnistuneet ja antoivat minulle paljon uusia virikkeitä.

En myöskään kerro matkasta juhlille, vaikka sekin olisi kertomisen arvoinen asia. Matka sujui hyvin ja autossa hersyi hurtti huumori jolle oman värinsä antoi kaunis laulu ja herkästi helkkyvä nauru. Tyydyn tässä vain ojentamaan käteni ja sanon vilpittömin mielin: Kiitoksia seurasta. Kenties ensikesänä tapamme samoissa merkeissä?

Vantaan Hakunilaa tukikohtana käyttäen tutustuimme Vantaan ja Helsingin nähtävyyksiin. Tietysti

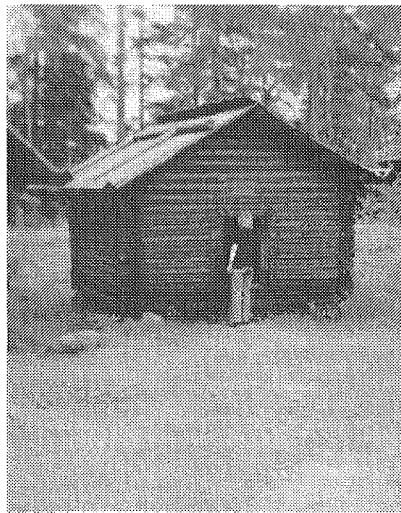
V. Vernerin ja aitta Sakkolasta.

minä — iän karttumisen myötä entisestäänkin höperöityneenä — viihdyin parhaiten museoissa.

Kävimmehän me toki muuallakin. Ensin kävimme Hietaniemen San-karihaudalla. Hyvin hoidetut, kukkamerenä kylpevät haudat tekivät unohtumattoman vaikutuksen. Sen kauniimpaa nähtävyyttä saa hakea kaukaa.

Seuraava kohde oli Santahamina — Kas, onhan sielläkin isänmaamme historiaan kiinteästi liittyviä nähtävyyksiä. Ohimennen kävimme vuoden 1918 teloitettujen punakaartilaiden joukkohaudalla. Näky oli tyrmistyttävän lohduton. Hautoja ei ollut hoidettu ja niiden rivistöt kasvoivat miehen mittaista heinää. En voinut olla ajattelematta sitä, miksi vainajat asetetaan niin eriarvoiseen asemaan. Tosin he eläessään kuuluivat eri leiriin kuin vastustajansa, ja heidän tapansa oli ajatella toisin, mutta he kulkivat tuskien tien avointen hautojen partaalle jossa teloitusröyhyä heitä odotti ja heidän rikoksensa sovitti kuolema.

Koluttuamme Suomenlinnan — ties monen kerran — otimme kohteeksemme Seuraasaaren Ulkomuseon. Kierrellen museossa koh-

Annikki kurkistelee toiseen aittaan.

teesta toiseen tein todella täysimittaisen päivän ja kohtasin kenties koko retkeni suurimman yllätyksen — Kohtasin kahden aittarakennuksen muodostaman ryhmän, joiden molempien seinässä luki: Aitta on tuotu Sakkolan Kirkonkylästä Kurikan talosta.

Istuin miettiä aitan rapuille. Matka nykyisyydestä menneeseen on yhden ajatuksen mittainen taitava. Piirsin muistini mukaan Kirkonkylälle rajat, mutta en saanut niiden rajojen sisälle mahtumaan ainuttakaan Kurikka -nimistä taloa. Luprikkalassa Kurikoita oli useita-

kin, joista eräs oli minun tätini. Täti aitoista tuskin on kysymys, sillä jos olisi, olisin varmasti kuullut siitä.

Siinä aitan rapulla istuessani tuntui kuin olisin tavannut vanhan ystävän. Olimmeko joskus tavanneet? Olinko joskus istunut saman portaan päälle — Kukaties olin — vai olinko?

Jos sinä, Suvannon Seudun lukija satut tuntemaan näiden aittojen tarinan, niin ole hyvä ja kirjoita Suvannon Seudun toimittajalle, joka vuorostaan maininee siitä pakinasaan. Ja jos joskus poikkeat Seuraasaareen, niin piipahdahan taputtelemassa kotipitäjäsi kankailla kasvannutta mäntyä.

V Verner

Toimittajan ajatuksia: Aittarakennukset on merkintöjeni mukaan Aapro Kurikan omistamat. Luprikkala ei ollut erillinen kylä vain Sakkolan kylään, eli Kirkonkylään, kuuluva mäkikunta. Liitän kirjoitukseen myös viereisen aittarakennuksen kuvan, sillä Verner istuu isomman rapulla. Tämä aitta tyyppi on erilainen mitä vaatehuoneet oli Petäjäjärven kylässä, siis vanhempaa tyyliä.

lanmutka”. Punaista hiekkaa valui jokeen värjäten veden. Hotokan läheisyydessä Petojoki, jonka ylitti silta, yhtyi Saijenjokeen. Kovin mielenkiintoinen paikka lapsille kulkea Petojoen taakse karjan laidunmaille.

Kovin kaunista seutua, jonka rautatie tavallaan pilasi. Tuo ehkä olikin Hotokoiden perussyy jättää koko maatila, kun junan kulku melkein ikkunan alla häiritsi, vaikka talo olikin mäellä rataa verrat, niin ylikäytävähellys ja tärinä ei miellyttänyt.

Omistajien lähdettyä Hotokassa asui vain vuokralaisia. Kesällä noin 1920 se oli varmasti asutuin. Kaksi perhettä, Häyrysen ja Pelkisen sekä

oli mielestäni silloin kookas ja tummatukkainen. Aino-sisarensa, joka oli meidän luokkatoveri oli vaaleatukkainen. Nyt hän näytti pieneltä, mutta tukka oli vieläkin tumma. Olisipa nyt mielenkiintoista jutella ja muistella entisiä aikoja. Mutta Ida on poissa. Laiminlyöty tilaisuus taas kerran on vilistänyt saavuttamattomiin.

Koppaset säilyttivät paikalla ”Hotokka”-nimen. Talo oli harmaa, matala hirsinen rakennus. Se kätkeytyi omenapuiden, sireenien ja muiden paikallisten puiden ja peikkojen peittoon. Hyvin romanttisesti se näytti ohikulkijalta.

Saijenjokeen oli jyrkät palteet ja oli siinä joen uurtama ”Punamul-

Hotokka

Kun Hotokan perhe oli päättänyt muuttaa Käkisalmeen, niin Koppaset ostivat maatilan heiltä. Tuli tässä mieleen sattuma. — Alkuvuosina täällä Kanadassa, kun meillä ei ollut vielä omaa saunaa, niin ajoimme noin 30 km Wileox-järvelle pohjoiseen Torontosta saunomaan. Tuon järven rannalla oli 2 ”saunapisteä”. Toisen, Rajalan saunan, omisti Hotokan Ida. Juttelimme sen verran kiireisen Idan kanssa, että saimme tietoomme, että hän tosiaan oli sama Hotokan Ida, joka oli Kiviniemen kansakoulun viimeisellä luokalla meidän vasta alkaessa. Ida

Hotokassa saman aikaisesti asunut ”poppoo” vieraineen. — Yläriivi vasemmalta: Oskari Hämäläinen maalari Viipuri, Väinö Sirkkiä maalari Viipuri, Hilda Häyrynen hieroja, rouva, Kalle Häyrynen maalari, painija, Ida Pelkinen talonmestari, Juho Pelkinen maalarimestari, maalausliikkeen omistaja, E. Rissanen maalari Helsinki. — Alarivi: Aili Häyrynen koululainen, Lauri Pelkinen koululainen, Aili Häyrynen, näin saamamme kuvateksti kertoo. Maria Kaipainen o.s. Papunen Vuoksenrannasta, Idan äiti.

Sakkolan pitäjän-kirjasta

Sakkolan historiaa kylittäin käsittelevä pitäjänkirja on tarkoitus saada painokuntoon tämän kevään ja alkukesän aikana. Kirja on matkikelityyppinen teos, jossa on pyritty selvittämään jokainen henkilö, joka on asunut Sakkolassa vuonna 1939 talvisodan puhjetessa. Kunkin perheen asuinpaikka on paikannettu niin tarkasti kuin se muistitiedon varassa on mahdollista. Jokaisesta kylästä pyritään saamaan kuvaus kylän maantieteellisistä ja kulttuurillisista oloista.

Tähän mennessä saadut tiedot eri kylistä ovat hyvin erilaisia ja eri tasoisia. Toisista kylistä on erittäin hyvät ja runsaat tiedot, mutta toi-

3 alivuokralaista. Eräänä kauniina kesäpäivänä kutsuttiin valokuvaaja Valttonen ikuistamaan koko ”poppoo”.

Sireenit olivat juuri täydessä kukassa muistelee Lauri, joka on ai-noa elossa oleva koko joukosta. Tuo kesä oli niitä viimeisiä huolehtoman lapsuuden aikoja ja kyllä lapset osasivatkin riemuista. Sopenkolan ja Mäkisen lapset tulivat Hotokkaan uimaan ja leikkimään. Hotokassa oli uimarantaa ja marjamaat! Oli metsää ja peltoa juosta kirmasta hippaa. Piilosilla ollessa paljon kätköpaikkoja. Se oli oikeaa lapsuuden riemun aikaa!

Kuinka voisikaan jättää unho-laan jotain niin tärkeää kuin monen ihmistaimen onnellisia lapsuushetkiä kauniissa Hotokassa?!

Klaudia Pelkinen

sista on hyvinkin puutteellisia tietoja, tai tietoja ei ole saatu ollenkaan. Niinpä käännynkin näin Sakkolan oman lehden, Suvannon Seudun, välityksellä entisten sakkolalaisten puoleen saadakseni kustakin kylästä riittävän monipuolisen aineiston kyläkuvauksen laatimista varten.

Ainakin seuraavista kylistä olisi hyvä saada lisää aineistoa: Karhola, Kirkonkylä — Luprikkala, Vilakkala, Pannusaari, Lohijoki, Kaarnajoki, Viiksanlahti, Hovinkylä, Kottila, Tikansaari, Valkjärvi, Riiska ja Volossula. Myös muita kyliä koskevia tietoja otan mielelläni vas-

Suvanto-Säätiö Kylähist. toimikunta 6. 10. -81. Vasemmalta: Uno Pulakka, Eero Kurikka, Yrjö Raaska, Väinö Huuska, Hannu Paukku, puuttuu: Esko Kallonen.

taan, sillä runsaasta aineistosta on aina helpompi laatia kylää koskeva kuvaus kuin niukasta.

Jos joku haluaa omaa perhettään koskeissa asioissa antaa lisätietoja talvisotaa edeltäneiltä ajoilta, otan niitäkin vastaan. Näissä tiedoissa tulisi selvästi ilmetä mistä perheestä on kysymys ja missä kylässä tämä perhe on Sakkolassa asunut. Kaikkien henkilötiedot on pystytty selvittämään, joten niitä koskevia tietoja ei kannata enää lähettää.

Kylää koskeissa tiedoissa tulisi ilmetä ainakin seuraavaa:

- kylän laajuus ja rajoittuminen
- pinnanmuodot ja kasvillisuus
- pellon ja metsän suhde ja sijainti
- asumusten ja teiden sijainti
- maatilojen koko, maanlaatu, metsien koko ja puusto
- kylän alueen nimistö (mäet, mäkitunnat, notkot, joet, suot jne.)
- ammattirakenne ja lisäansiot (rahti, kalastus, uitto, käsityöt, kauppa, jne.)
- ”teollisuuslaitokset”, myllyt, sahat, voimalaitokset, kaupat, koulut, seuratalot, urheilukentät, pankit, postit, baarit jne., jotka sijaitsivat kylän alueella.
- mihin koulupiiriin kylä kuului?
- kyläläisten seuratoiminta ja harrastukset (uskonnolliset harrastukset, nuorten kristillinen yhdistys, pyhäkoulut, lotat, marjat, suojeluskunta, nuorisoseura, urheiluseura, työväenyhdistys, maamiesseura, puolueosastot jne. Oliko kylän alueella?? Mihin kyläosastoihin tms. jäsenet kuuluivat?)
- kyläläisten tavat, yhteistoiminta, talkoot, osuuskunnat ym.
- kylän erikoispiirteet (rautatie, asema, satama, joki, järvi, suo, linja-autoyhteydet, ym.)
- kylän merkittävimmät luottamusmiehet ja edustajat, kylän tunnetuimmat persoonallisuudet.

Hannu J. Paukku

Kolkan häitä kuokkimassa

Olin saanut jo polkupyörän ja ikääkin oli jo senverran, että pääsin ajelemaan kauemmaksi omasta kylästä.

Eräänä pyhänä pojat olivat tietävinään, että Lohijoella on Kolkan häät. — Lähetään kuokkimaa! Ja niin lähdettiin matkaan. (En tiedä oliko tuo Kolkka oikea nimi, vai kyläläisten antama ”lempinimi”, joita käytettiin useimmiten kuin oikeita sukunimiä.)

Saavuttuamme kylään huomasin heti, että viinaa oli reilusti ja sitä oli jo käytettykin! Liekö viimeaikoina käyneet laivat hakemassa puutavaraa Taipaleesta ja Ylläppäästä ja tuoneet viinaa, sillä kuulin usein vanhempien miesten sanovan, kun laivat lähtivät: — Kyllä sitä nyt taas pirtua tuli! (— Vaikka oli sitä ainetta saatavissa ilman laivojen käyntiäkin, kai sitä tuotiin maitsekin jostain suuremmista satamista.)

Kun saavuimme kylään, niin tanssi oli jo alulla ja täydessä käynnissä Ukkosen pellolla olevassa sarajassa. Juopuneita oli hyvään alkuun ja lisää tuli illanmittaan. Vähitellen alkoivat kaverukset kulkea kaulatusten ja laulaen. Tanssi alkoi käydä sekavaksi, kun juopuneet hailasivat joukossa. Soittaja-Eljas katsoi parhaaksi lopettaa soittamisen ja nosti haitarin hihnasta olalle ja alkoi hitaasti kävellä tielle ja tietä pitkin kylään päin. Kuokkaväki perässä! Päästyään Ylläppäähän lähtevään tienristeykseen hän istahti tien

vieressä olevalle kiville. Kun kuokkaväki alkoi kerääntyä lähettyville alkoi hän soittaa. Näin alkoi taas tanssi tienvierellä olevalla pienellä tasanteella.

Simokin ajeli sopivasti Vilakkalasta päin limonaati-kuormineen ja käänsi hevosensa tienviereen ja kauppa alkoi heti käydä. Jälkijoukko, etupäässä juopuneita oli vielä tulossa rähisten, eikä päässeetkään tanssipaikalle asti kun tuli kova nyrkkitappelu! Siinä lyötiin melkein ketä sattui niin, että toisena osapuolena oli Pyhäjärven miehet ja toisena Vilakkalan! Aseet myös kovenivat, sillä joku huomasi, että seipäällä yltää kauemmaksi ja niin alkoi katkeilla seipäitä tienvarren puu-ajasta. Toiset käyttivät kiviä, joita oli myös hyvin saatavissa. Eräskin mies sai toisen alleen aijan viereen, tempasi kiven käteensä ja alkoi hakata kuin käärmettä. Toinen jo tieltä huusi: — Älä lyö enää! Lyöjä tuli pois ja pois tuli lyötykin, eikä ollut mitään käynyt? Hän oli pistänyt päänsä aijan varokkaan taakse ja kivi oli käynyt aina varokkaaseen!

Näillä aseilla ei tuo tappelu kumminkaan selvinnyt ja niin alkoikin joukossa paukhdella taskuaseet, joilla aluksi ammuttiin ilmaan. Kohta haavoittuneitakin alkoi joukosta tulla, vaikka haavat eivät olleet kuolettavia. Vähitellen alkoivat pahimmat tappelupukarit olla pois pelistä ja joukko alkoi hajaantua ja

rauhloittua. Kukaan ei onneksi kuollut, mutta moni joutui käymään lääkärin puheilla. Pahimmin lyöty joutui olemaan Käkisalmen sairaalassa useita viikkoja, niistä pari viikkoa tiedottomassa tilassa.

Loppuselvittely käytiin aikanaan Pyhäjärven käräjillä ja tuomiot olivat aika kovia, joita nosti se, että tappelu oli käyty yleisellä tiellä.

Jos näin sivusta seuranneena puolueettomasti arvostelisi, että kuoka tuon tappelun voitti — niin sanoisin, että Vilakkalan miehet, sillä pyhäjärveläisiä oli useammasta kylästä ja tappioita tuli ehkä tasapuolisesti! Lisäksi Vilakkalan mies sai ”arvonimen” tästä tilaisuudesta: ”Hirmu Jurkka”!

Viinan syyksi tuokin tappelu on laskettava, sillä ei näillä miehillä mitään vihaa ollut toisilleen. Sovussa elivät ennen tätä tappelua sekä tämän jälkeen.

Vilakkalan pojat toivat Pyhäjärveltä kauniita tyttöjä vaimokseen ja Pyhäjärven pojat veivät Vilakkalasta vielä kauniimpia tyttöjä vaimokseen!

Häät ja kuokkajaiset näissä tapauksissa olivat melko rauhallisia. Mitä nyt kosjamiehet rähisivät, mutta sehän kuului asiaan.

Ilmeisesti tuo Kolkka vietti toisia häitään, koska eräs Vilakkalan emäntä kysyi tappelussa mukana olleilta miehiltä, jotka olivat saaneet kolhuja sinne sun tänne: — Määttäks työ viel kolmatta kertaa Kolkkaa naittamaa?

Sivusta seurannut

Joki virtaa läpi kylän

Aleks Ukkosen rakennukset.

Sieltä se virtasi jostakin Venäjän puolelta, mutta Kuko-ojan sillalta lähdin matkaan muisteloissa.

Tuo pieni silta jonka yli tallasimme usein Raudun kirkolle ja muuallekin, joki alkoi siitä kapeana ja tyynen näköisenä matkansa. Kova-kuoriaiset uivat pinnalla rinkiään ja vesihämähäkit hyökkäilivät nurkistaan.

Sitten tuli vastaan Vanhanmyllyn silta ja sen yläpuolella oli uimapaikkamme koskineen. Levitimme kädet ja jalat vaan niin virta tyrkkäsi eteenpäin, usein kiville. Sillan alapuolella lehmät kaalelivat ja hosuivat paarmojaan. Taas joki kapeni niin, että kun otti vauhtia niin yli loikkasimme. Virta jatkoi kulkuaan Kivikkoniitylle ja se oli hyvä ”kommustuspaikka”. (Jokihelmisimpukoita olivat) Helmiä pyydettiin. Minä sain vain ruskeita ja harmaita, mutta kun äiti painui penkereen juureen ja veti ”kommun”, oli jo kuoressa kolo, merkki helmen varmuudesta. Kaksi läpikuultavaa paidannapin kokoista leipämäistä

möhkälettä ja äiti riemastui. Tatin Pekko oli etäämpänä, huomasi ilon ja tarjosi äidille silloista kaksisataa markkaa ja kivet oli Pekon. Hän vei ne Viipuriin ja sai ehkä moninkertaisen hinnan.

Kahvi-rahaa oli tienattu, ettei munilla tarvinnut vaihtaa.

Mutta Lämpsän kohdalla joki oli leveä ja tumma vellova vesi, sitä pelkään vieläkin. Sellaisena se jatkuikin Tenkasen myllylle, josta usein hain karanneita lehtiäni. Siellä ne nuolivat myllyukkojen jauhosaakkeja tyytyväisen näköisinä.

Joen vesi lensi ränneistä alas vaahtoisena, mutta hiljensi jälleen ja saavutti iloisen Rastan perheen kotipaikan.

Kun siellä tanssittiin Saiman häitä ruokasalissa, lähdin aivan pelkäästä ilosta jäähyllä rapun pieleen erään rajavartian kanssa. Kun tulimme sisälle sanoi naapurin rouva: — Mitä sie ukkomiehe kans ulos miät? — En tietänt. Eihä tuos merkkii uo! Kunhan riemua riitti...

Siinä paikalla joki olikin ehkä kaunein. Puiden riippuvat oksat hiipuivat veden pintaan ja luonto oli itse asialla ja viritti rakkauden kaipun kaikkiin ihmisiin.

Vähän matkaa vielä niin joki pääsi väljempään veteen Suvantoon ja edelleen Laatokkaan.

Minun muisteloni on tällainen, toisella — toisenlainen!

Saima

KRIS-ANTIKVA

PI 57 53101 Lpr 10 (953-22570)

OSTAA KUOLINPESÄKIRJASTOT, KIRJAT, POSTIKORTIT, YM.

MYY HENGELLISIÄ JA KARJALA-AIHEISIA KIRJOJA, YM. (luettelo ilmaiseksi)

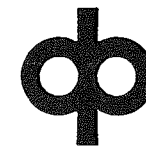
Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo

NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE
Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

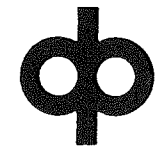
**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat
voimme toimittaa edullisesti

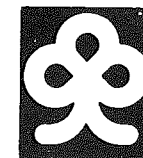
NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI
RAASKAN SÄHKÖLIKE
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

joustavaa
pankkipalvelua

Tampereen Aluesäästöpankki
auttaa — neuvo — palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740886 (verstaaseen)
Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1982 8 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 40 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 Narva. Puhelin 931-
734843.

Postisiirtotili TA 430763-1

Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 Narva. Käyttötilin nume-
ro 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Puron-
taa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno Pu-
lakka, Eero Koppanen ja Väinö
Kekki.